

Nationaal Coördinator Groningen

Aan
Maatschappelijke Stuurgroep
Bestuurlijke Stuurgroep

**Nationaal Coördinator
Groningen**

Behandeld door

dr. ir. (10)(2e)

T (10)(2e)

(10)(2e)@nationaalcoordinator
groningen.nl

Datum

10 oktober 2017

Kenmerk

NCG / 17159025

Kopie aan

Bijlage(n)

memo

Onderzoeken: Stand van zaken Q3 2017

Ter informatie

Een van de taken van NCG is om onderzoek en kennisontwikkeling over aardbevingen en een leefbaar, kansrijk Groningen te stimuleren en coördineren. Kernwoorden zijn daarbij: objectief, onafhankelijk en met draagvlak in de regio.

Kennisplatforms

NCG wil kennisopbouw en kennisdeling stimuleren via de kennisplatforms 'Bouwen en Versterken' en 'Leefbaar en Kansrijk'. In het derde kwartaal van 2017 heeft NCG aan BuildinG en de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) gevraagd om offertes uit te brengen voor het inrichten van deze Kennisplatforms.

Bouwen en Versterken

Bij de eerste kennistafel Bouwen en Versterken van november 2016 bleek dat er behoefte is aan meer deling en duiding van kennis. Daarom wil NCG eind 2017 een volgende kennistafel laten organiseren.

Leefbaar en Kansrijk

Op 28 juni is de eerste pilot-kennistafel Leefbaar en Kansrijk gehouden rond het thema Weerbaarheid en Welzijn. De RUG organiseerde de middag, samen met haar kennispartners Hanzehogeschool Groningen, CMO STAMM en GGD Groningen. In het derde kwartaal van 2017 is een verslag van de bijeenkomst aan de deelnemers gestuurd. De eerste kennisagenda wordt binnenkort verwacht.

Ondergrond Groningen

Voor 'ondergrond' zet NCG zich in voor kennisopbouw via het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (KEM) van Ministerie van EZ en SodM. Bij de eerste Kennistafel Ondergrond Groningen van eind maart zijn kennisvragen uit de regio verzameld. Deze kennisvragen zijn in het derde kwartaal van 2017 voorgelegd aan de wetenschappelijke adviescommissie van het KEM. Deze commissie zal EZ en SodM adviseren welke onderzoeken nodig zijn om de vragen te kunnen beantwoorden.

Critical review

Om open en transparant kennis te delen en bediscussiëren wil NCG Critical Reviews laten organiseren. De aanbestedingsprocedure voor het organiseren van Critical Reviews loopt. Naar verwachting wordt hiervoor in Q4 opdracht gegeven aan een kennisinstelling en ook gestart met de voorbereidingen voor de Critical Review over PGA-kaarten.

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17159025

CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld

NCG wil weten hoe de woningmarkt wordt beïnvloed door de aardbevingen die ontstaan door de gaswinning in het Groningenveld. Daarom heeft NCG het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd om twee keer per jaar de ontwikkeling van de huizenprijzen en de verkoopbaarheid van woningen rondom het Groningenveld in kaart te brengen. De opdracht loopt in ieder geval tot eind 2018. Het volgende rapport staat gepland voor november 2017.

Vervolg woningmarkt- en leefbaarheidsonderzoek OTB en CMO STAMM

De aardbevingen in Groningen hebben groot effect op het wonen en de leefbaarheid in de MEDAL-gemeenten Appingedam, Delfzijl, Eemsmond, Loppersum en De Marne. Ook hebben de aardbevingen grote effecten op de verkoopsnelheid en waardeontwikkeling van de woningen. In deze moeilijke beleidscontext is voor deze gemeenten een Woon- en Leefbaarheidsplan (WLP) opgesteld dat inzicht geeft in de toekomstige krimp van de woningbehoefte per gemeente. Het uitvoeringsprogramma van het WLP heeft als doel om de krimp van de woningvoorraad te laten overeenkomen met de krimp van de behoefte, de kwaliteitsvraag per gemeente optimaal te bedienen, de leegstandsoverschotten per gemeente terug te brengen tot een acceptabel niveau en de leefbaarheid te verbeteren.

De vraag is nu hoe deze doelstellingen te realiseren zijn. Daartoe wordt een woon- en leefbaarheidsonderzoek Noord en Midden Groningen uitgevoerd voor de MEDAL-regio aangevuld met de aardbevingsgemeenten. De opdrachtgever hiervoor is de Stuurgroep PLUS MEDAL en de gemeente Appingedam. De NCG is medefinancier van dit onderzoek omdat er bij de NCG behoefte bestaat om een actueel beeld te krijgen van het effect van de aardbevingen op de bewoners als het gaat om de leefbaarheid en de woningmarkt. Daarmee is dit onderdeel van het onderzoek een herhaling van het in 2015 door OTB in samenwerking met CMO STAMM uitgevoerde bewonersonderzoek in opdracht van de Dialoogtafel.

Regionale Marktindicator Groningen

OTB heeft in opdracht van de Vereniging Eigen Huis (VEH) in 2004 de Eigen Huis Marktindicator (EHM) ontwikkeld. Daarmee kan het vertrouwen onder woonconsumenten in de koopwoningenmarkt worden gemeten. NCG heeft OTB gevraagd om een regionale steekproef in de provincie Groningen uit te voeren. De proef voor deze regionale marktindicator Groningen is gestart in januari 2017 en heeft een looptijd van vijf kwartalen. Elk kwartaal wordt er een rapport opgeleverd.

Gronings Perspectief

De Rijksuniversiteit Groningen (RUG) meet, in samenwerking met GGD Groningen en Bureau Onderzoek & Statistiek van de gemeente Groningen, de veiligheids- en gezondheidsbeleving en het toekomstperspectief in de aardbevingsregio. In het derde kwartaal is het derde wetenschappelijke rapport verschenen. Naast de resultaten van de vierde vragenlijst wordt in het derde rapport ook gerapporteerd over gegevens van Lifelines.

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17159025

Lifelines is een langdurig gezondheidsonderzoek vanuit het UMCG. Op verzoek van het onderzoek Gronings Perspectief zijn aan de Lifelines deelnemers enkele vragen over de gaswinning gesteld. Daaruit blijkt onder andere eveneens dat het hebben van meervoudige schade een hogere kans op psychische klachten en stress veroorzaakt. De resultaten van de vierde vragenlijst van Gronings Perspectief zijn onder meer dat de ervaren veiligheid weliswaar toeneemt, maar er geen verbetering van gezondheid is. Met name onder personen met meervoudige schade is er een afname van psychische gezondheid en een toename van het aantal gezondheidsklachten. Alle rapporten zijn te lezen op www.groningsperspectief.nl

Onderzoek oorzaken schade

TU Delft onderzoekt voor NCG de mogelijke oorzaken van schade aan gebouwen, ook daar waar bevingen niet de (enige) oorzaak kunnen zijn. Het onderzoek heeft enige vertraging opgelopen, doordat het selecteren van studieobjecten meer tijd kost dan ingeschat. Bewoners en/of eigenaren dienen toestemming te geven om onder andere inspectierapporten van de panden op te vragen bij CVW. Naar verwachting wordt het onderzoek voorjaar 2018 opgeleverd.

Op 13 september is er in het aardbevingscafé in Onderdendam een oproep gedaan om mee te doen aan het onderzoek en heeft ook LTO Noord onder zijn leden een extra oproep gedaan. Inmiddels zijn voor 8 gebieden voldoende instemmingsbrieven binnengekomen en worden opnamerapporten bestudeerd door de TU Delft. Op basis van bruikbaarheid, spreiding, woningtypologie, bouwjaarclassificatie, bijzondere gebouwen (o.a. boerderijen) wordt vervolgens een selectie gemaakt. Voor het gebied 't Zandt wordt ondanks te weinig instemmingsbrieven verder gegaan met bestudering opnamerapporten en selectie van panden. Voor het gebied Veendam en omgeving heeft de TU Delft 12 panden geselecteerd voor onderzoek. Bewoners zijn geïnformeerd over selectie en eventueel veldonderzoek. Het veldonderzoek in Veendam en omgeving is gestart en uitkomsten worden geanalyseerd.

Op 19 september is de begeleidingsgroep en op 25 september is de klankbordgroep geïnformeerd over de stand van zaken. Deze is toegelicht door de TU Delft. In november komen beide groepen weer bij elkaar.

Pilot tilsensoren (voorheen Meetinstrumentarium)

Naar aanleiding van de resultaten uit het onderzoek Meetinstrumentarium heeft de NCG aanbevelingen gedaan aan de Minister van Economische Zaken, NAM, TNO en KNMI ten aanzien van het meetinstrumentarium. Daarnaast heeft de NCG besloten een pilot met tilsensoren te gaan uitvoeren om de additionele waarde van deze metingen te onderzoeken. De voorbereidingen hiervoor zijn gestart. In deze fase wordt een projectplan gemaakt. Voor dit projectplan zullen gesprekken gevoerd worden met kennisinstellingen en met vertegenwoordigers van de verschillende partijen. Het is belangrijk de goede onderzoeksvragen te formuleren voor de start van de pilot. Daarbij moet bepaald worden hoeveel tilsensoren, in welke gebieden en bij welke objecten geplaatst moeten worden om relevante data

Nationaal Coördinator
Groningen

Kenmerk
NCG / 17159025

te verkrijgen. In de voorbereidingsfase wordt ook de aanbesteding van de aanschaf/huur van tilsensoren uitgewerkt.

Industrie

In juli 2017 is in het addendum van het MJP vastgelegd dat het gebruik van de LoC-methode voor de beoordeling van installaties bij chemiebedrijven de komende drie jaar wordt voortgezet. Daarbij is aangegeven dat een aantal zaken nog nader moet worden uitgewerkt, zoals de manier waarop nadere berekeningen gedaan kunnen worden aan een installatie die niet aan de toets blijkt te voldoen, en de wijze van doorrekenen van installatietypen waarvoor de methode nog niet specifiek genoeg blijkt te zijn. In september zijn de voorbereidingen hiertoe gestart.

Over het gebruik van de risico-gebaseerde rekenmethodiek van TNO/Deltares, die nog moet worden afgerond, zal de stuurgroep Industrie in de tweede helft van 2017 een besluit nemen.

NEN

Op 1 juli is de ontwerp Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998:2017 (NPR) voor het gehele aardbevingsgebied van toepassing verklaard voor het inspectie- en engineeringprogramma (versterkingsprogramma) en nieuwbouw. De publicatie van deze ontwerp-NPR is onderdeel van een opdracht die vanuit de NCG in 2016 aan het Nederlands Normalisatie Instituut (NEN) is verstrekt. Vanaf het moment van publicatie is een consultatieperiode gestart waarbij externe belanghebbenden de gelegenheid hebben technisch inhoudelijk commentaar in te dienen op deze versie van de NPR. Deze consultatieperiode is 1 september gesloten. Ontvangen opmerkingen en voorstellen tot wijziging van de NPR worden door NEN in behandeling genomen en betrokken bij besluitvorming over een volgende NPR.

Infrastructuur

De conceptrapportage kwalitatieve risicoanalyse infrastructuur is inmiddels door Antea afgerond. De rapportage en de vervolgaanpak zullen worden besproken in het bestuurlijk overleg infrastructuur dat op 13 november a.s. plaatsvindt. Hiermee wordt tot formele afronding van het onderzoekstraject gekomen. Hieraan zal ook het publicatiemoment worden gekoppeld.

Proeftuin Onderdendam

Onderdendam, de Gemeente Bedum, de Provincie Groningen en de NCG hebben in juli definitief ingestemd met de inrichting van de proeftuin Onderdendam. Het eerste proefproject, collectieve aanpak van PRBE's, is reeds in uitvoering. Het in en door Onderdendam eerder al geïnitieerde laagdrempelig communicatie-instrument "Aardbevingscafé" ondersteunt hierbij. Andere projecten die in voorbereiding zijn, zijn "streekeigen architectuur bij gebiedsontwikkelingsopgaven" en de opstelling van een collectief schadedraaiboek. Daarnaast wordt verkend op welke wijze het eerder doorlopen IABR traject ingezet kan worden voor de ambities van Onderdendam om energieneutraal te worden.